

Uklart grundlag for Midtbank-dommen

Af Lars Bo Langsted
Professor i erhvervsret,
Aalborg Universitet

Vestre Landsret frifandt i går topledelsen fra Midtbank. Fra en klar og enig domfældelse ved byretten - dog med betingede straffe - til en ren frifindelse ved landsretten. Bortset fra den naturlige glæde hos de nu frifundne, må man spørge, hvilke betydning denne afgørelse har. Er den klare afgørelse fra byretten blevet ændret, fordi landsretten i et og alt var uenig med byretten? Er det blevet umuligt for anklagemyndigheden at gennemføre sager om insider handel? Eller var afgørelsen baseret på helt konkrete omstændigheder som næppe nogensinde vil foreligge igen?

Nøglen til forståelsen og rækkevidden af en hvilken som helst dom, ligger i rettens præmisser. Her anfører retten de overvejelser og grunde, den har haft som baggrund for at nå til sit resultat, og her kommer det som regel klart frem om en afgørelse er helt konkret eller den måske har vidererækkende betydning. Landsrettens præmisser i Midtbank-sagen er imidlertid ikke ganske klare, ligesom der har været nogen uenighed rettens medlemmer imellem.

For det første kan man konstatere, at landsrettens afgørelse er bygget op som byrettens og at landsrettens dommere for så vidt angår hovedforholdet - bankens opkøb af egne aktier i februar 2001 fra Realkredit Danmark - et meget langt stykke hen ad vejen er enige i byrettens vurdering. På det tidspunkt, hvor aktierne blev tilbagekøbt havde de fire tiltalte intern viden i værdipapirhandelslovens forstand. Var denne viden således kommet ud, ville kursen på Midtbank-aktierne have været højere. Som det siges af dommerne: "Igangværende drøftelser om sammenlægning eller om opkøb af virksomheder må generelt anses for kursfølsom information" og dette er også tilfældet i denne sag, siger dommerne "... selvom det [skulle være] blevet oplyst, at hverken Pär Boman eller Steen Hove havde et forhandlingsmandat."

Herefter skilles vandene imidlertid, ikke blot i forhold til byrettens afgørelse, men også blandt landsdommerne indbyrdes. Flertallet - 4 ud af 6 - går nemlig herefter ned i en nærmere fortolkning af § 35 i værdipapirhandelsloven og kombinerer fortolkningen af denne med et af de sjældnere anvendte stykker værktøj i den strafferetlige værktøjskasse. For det første siger flertallet - og her er de næppe helt uenige med de øvrige nævnte - at selvom der i et selskab er intern viden, er det ikke i sig selv ensbetydende med, at denne viden er blevet brugt overhovedet. Det kan man umiddelbart have forståelse for, i hvert fald hvis det er forskellige aktører indenfor selskabet, der handler, således at den ene har intern viden og den anden handler - allerbedst, hvis de to er adskilt af Chinese Walls. Det var imidlertid ikke tilfældet i Midtbank-sagen, hvor det tværtimod er klart, at det var de samme fysiske personer, der havde såvel viden som foretog

tilbagekøbet. Flertallet siger herefter udtrykkeligt, at der bør foretages en "indskrænkende fortolkning" af § 35, "således at strafbart forhold forudsætter, at der er handlet uhæderligt eller retsstridigt". Dette gælder, siger flertallet, også selvom det konkrete forhold "ud fra en naturlig sproglig forståelse i og for sig falder ind under gerningsbeskrivelsens ordlyd". Der skal således være "godtgjort misbrug af intern viden" i den konkrete sag. Herefter fremhæver flertallet en række konkrete omstændigheder, der tilsammen munder ud i at det ikke "med den til domfældelse i en straffesag fornødne sikkerhed" findes bevist, at de tiltalte var skyldige i dette forhold.

Mindretallet - de to dissentierende dommere - er for så vidt, ligesom byretten havde været det, enige, i at bestemmelsen skal beskytte mod misbrug. Men disse dommere, der ikke går ind i en indskrænkende fortolkning, finder grundlag for at antage "at den interne viden, de tiltalte besad, ikke var uden betydning for beslutningen om at købe aktierne" Og herefter vil de dømme.

Udover den uenighed der tilsyneladende er om, hvorvidt bestemmelsen skal fortolkes mere indskrænkende end dens ordlyd lægger op til, er de også uenige om, hvad det er, anklagemyndigheden skal bevise. Flertallet synes at kræve, at anklagemyndigheden i den enkelte konkrete sag, skal bevise, at der ikke blot har været intern viden, men også at denne viden har været misbrugt. Mindretallet finder, at det har fornøden misbrugskarakter, hvis den interne viden blot har udgjort en del af beslutningsgrundlaget for handelen. Hvis denne forståelse af afgørelsen er rigtig, kan det blive en afgørelse, der også i fremtidige sager vil kunne vanskeliggøre anklagemyndighedens arbejde, idet det her - som andre steder i vort samfund - er flertallet, der bestemmer.

Afgørelsen betyder imidlertid ikke, at det fremover bliver lettere for andre bestyrelser i en tilsvarende situation at agere. Ganske vist er der EU-regler på vej, der anviser en metode for tilbagekøb af egne aktier, og følger man denne metode, vil man ikke kunne straffes for insider handel. Omvendt betyder det ikke en automatisk dom for insider handel, selvom man ikke følger de kommende regler. Det vil således fortsat være strafbart - også efter gårsdagens afgørelse - at misbruge sin interne viden - men måske må man gerne bruge den.

Det er sjældent anklagemyndigheden påanker frifindende domme, men det er en teoretisk mulighed at anklagemyndigheden kan søge om tilladelse til at gå til Højesteret med en sag som denne. En tilladelse vil normalt forudsætte, at sagen er af principiel karakter - og om den er det, er naturligvis også en konkret vurdering. Skulle sagen komme for Højesteret, vil Højesteret ikke kunne ændre på bevisbedømmelsen, men det står retten frit at anlægge et andet syn på fortolkningen af de anvendte paragraffer - og dermed er der også en teoretisk mulighed for en domfældelse, hvis sagen nogensinde skulle komme så langt.